

การศึกษาภาวะสุขภาพและพฤติกรรม ปกป้องสุขภาพของชาวประมงจังหวัดสมุทรสาคร A Study of Health Status and Health Protective Behaviors among Fishermen in Samutsakorn Province

นาวาโทหญิง พว. วัชรพร เชยสุวรรณ นาวาโทหญิง พว. อานันทนา ชื่นวิสิทธิ์
นาวาโทหญิง พว. อมรทิพย์ ณ บางช้าง นาวาตรีหญิง พว. ชนุตรา เกิดมณี
นาวาตรีหญิง พว. สุภรณ์ โพธิสา*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะสุขภาพและพฤติกรรมปกป้องสุขภาพของชาวประมง จังหวัดสมุทรสาคร โดยศึกษาในชาวประมงที่อยู่ในพื้นที่ของตำบลบางหญ้าแพรก และตำบลท่าจีน จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 209 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มีค่าเท่ากับ 0.70-0.85 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 97.61) ระยะเวลาประกอบอาชีพประมงอยู่ในช่วง 1-5 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 38.27) ไม่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน และการดำน้ำ (ร้อยละ 56.94 และ 59.81 ตามลำดับ) 2) ภาวะสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 71.29) ภาวะสุขภาพรายด้าน ได้แก่ ด้านร่างกายและด้านจิตใจอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน (ร้อยละ 72.25 และ 72.73 ตามลำดับ) 3) พฤติกรรมปกป้องสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 69.38) พฤติกรรมปกป้องสุขภาพรายด้าน คือ พฤติกรรมปกป้องสุขภาพทั่วไป และพฤติกรรมปกป้องสุขภาพจากการทำงานอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน (ร้อยละ 76.56 และ 67.94 ตามลำดับ) ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า บุคลากรสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องควรตระหนักถึงความสำคัญและการจัดบริการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในอาชีพประมงอย่างเป็นระบบเพื่อลดความเสี่ยงในการทำงาน ก่อให้เกิดการทำงานที่ปลอดภัยส่งผลต่อภาวะสุขภาพของชาวประมง

คำสำคัญ : ภาวะสุขภาพ พฤติกรรมปกป้องสุขภาพ ชาวประมง

* อาจารย์พยาบาล ภาควิชาการพยาบาลอนามัยชุมชน วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ ศูนย์วิทยาการ กรมแพทย์ทหารเรือ

Abstract

This descriptive research was aimed at studying health status and health protective behaviors among fishermen in Samutsakorn province. The subjects were 209 fishermen residing in Bang Yah Praek District and Tha Cheen District. Interviewing was used as the research tool which was evaluated on content validity, and the tool's reliability was measured by means of Cronbach's Alpha which was at 0.70-0.85. The data was analyzed by descriptive statistics, and the results were: 1) The majority of the subjects were male (97.61%). The career duration ranged from 1 to 5 years (38.27%). The subjects were lack of information relating to security in career and diving (56.94% and 59.81% respectively). 2) In terms of health status, 71.29 percent of the study samples perceived their general health status at moderate level. Individual aspects of health status, including physical and mental aspects, were also found to be at a moderate level (72.25% and 72.73% respectively). 3) Health protective behaviors of the subjects were at a moderate level (69.38%). Individual aspects of health protective behaviors, including general health protective and work-related protective behaviors, were also found to be at a moderate level (76.56% and 67.94%). The results of this study suggest that the relevant health personnel should recognize the significance of occupational health and safety service among fishermen systematically and continuously. This will result in a higher level of safety, reduce occupational risk and well-being among these fishermen.

Keywords : health status, health protective behaviors, fishermen

บทนำ

สุขภาพเป็นแนวคิดพื้นฐานสำคัญในศาสตร์ทางการแพทย์ รวมทั้งเป็นเป้าหมายหลักของพยาบาล¹ การให้นิยามจะมีความหลากหลาย นักวิชาการบางท่านให้ความหมายสุขภาพในลักษณะของการปราศจากโรค บางท่านมองสุขภาพในลักษณะของการต่อเนื่องระหว่างสุขภาพดีสูงสุดกับสุขภาพไม่ดี พิกการ เสียชีวิต หรือถึงแก่ชีวิตก่อนวัยอันควร² หรือพิจารณาสุขภาพใน

ลักษณะที่เป็นองค์รวม ดังเช่น องค์การอนามัยโลก ระบุสุขภาพคือ ภาวะที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ ที่ไม่ใช่เพียงปราศจากโรคหรือความพิการเท่านั้น³ สำหรับแนวคิดสุขภาพของคนทำงาน O'Donnell² ให้นิยามในลักษณะขององค์รวม เชื่อมโยงอย่างสมดุล สำหรับการศึกษากาภาวะสุขภาพของคนทำงานนั้น Powell (as cited in Roger)⁴ ให้ข้อเสนอแนะว่าต้องพิจารณาภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงจากการทำงานร่วมด้วย เนื่องจากบริบทการ

การทำงานเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของคนทำงาน โดยทั่วไปภาวะสุขภาพของบุคคลขึ้นกับปัจจัยกำหนดสุขภาพที่สำคัญ ได้แก่ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ด้านชีววิทยา ด้านระบบบริการสุขภาพ และด้านพฤติกรรมหรือวิถีชีวิตของบุคคล³ ในด้านอาชีวอนามัย และความปลอดภัย ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมจะพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมในการทำงานและลักษณะงานด้านชีวภาพ ได้แก่ เชื้อชาติ เพศ อายุ และโครงสร้างทางสรีรวิทยาของร่างกายเป็นปัจจัยที่มีลักษณะเฉพาะ ส่วนปัจจัยด้านระบบบริการสุขภาพ จะต้องให้ความสำคัญด้านระบบบริการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ในขณะที่ปัจจัยด้านพฤติกรรมและวิถีชีวิตจะต้องให้ความสำคัญกับพฤติกรรมสุขภาพของคนทำงาน ซึ่งพฤติกรรมของบุคคลสามารถปรับเปลี่ยนได้ และเป้าหมายสำคัญในด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยมุ่งให้บุคคลสามารถดูแลสุขภาพด้วยตนเองให้ปลอดภัย และไม่เจ็บป่วยทั้งในวิถีการดำเนินชีวิต และการทำงาน นำไปสู่ภาวะสุขภาพที่ดี ดังนั้น การศึกษาพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานจึงมีความสำคัญ

พฤติกรรมการป้องกันในระดับบุคคลมีความจำเป็นที่จะช่วยป้องกัน และลดความเสี่ยงต่อการเกิดการเจ็บป่วย หรือบาดเจ็บจากการทำงานของคนงาน รวมทั้งส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน⁴ ดังนั้น ในบริบทของการทำงาน พฤติกรรมปกป้องสุขภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยพฤติกรรมปกป้องสุขภาพ สามารถจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ พฤติกรรมปกป้องสุขภาพทั่วไป และพฤติกรรมปกป้องสุขภาพจากการทำงาน⁵ ดังนั้นการศึกษาพฤติกรรมปกป้องสุขภาพของชาวประมง จึงต้องศึกษาครอบคลุมทั้ง 2

ประเด็น เนื่องจากพฤติกรรมดังกล่าวส่งผลต่อทั้งผลผลิตและความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพในกลุ่มชาวประมง

จังหวัดสมุทรสาครมีชายฝั่งทะเลยาว 41 กิโลเมตร มีการประกอบอาชีพทำการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเป็นอาชีพหลัก จึงเป็นแหล่งธุรกิจประมงที่สำคัญของประเทศ⁶ การทำอาชีพประมงนั้นจะมีความแตกต่างจากอาชีพอื่น ๆ ในภาคเกษตรกรรม กล่าวคือ ต้องใช้แรงงานเพศชายที่แข็งแรงอยู่ในวัยฉกรรจ์เป็นส่วนใหญ่ การใช้แรงงานเด็กและสตรีมีน้อย เว้นแต่งานแปรรูปผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำที่จับมาได้ ซึ่งเป็นงานบนฝั่งเท่านั้น วิถีชีวิตของชาวประมงแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ สภาพชีวิตความเป็นอยู่บนเรือ และชีวิตความเป็นอยู่บนฝั่ง การออกทะเลของชาวประมงจะไม่เท่ากัน ถ้าเป็นประมงพื้นบ้านหรือประมงชายฝั่งขนาดเล็ก ส่วนมากจะออกทะเลทุกวัน โดยออกจากสะพานปลาช่วงเช้ามืดและกลับเทียบสะพานปลาช่วงบ่าย หรือออกในช่วงเวลาเช้าและกลับในช่วงเย็น ซึ่งจะไม่แน่นอนแต่จะอยู่ในช่วงเวลา 1 วัน ถ้าเป็นประมงทะเลที่ใช้เรือประมงขนาดกลางหรือขนาดใหญ่จะออกทะเลครั้งละ 7-90 วัน งานประมงเป็นงานหนักต้องทำงานกลางแดดกลางฝนอย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ต้องเสี่ยงกับความผันแปรของธรรมชาติ ดินฟ้าอากาศกลางทะเล เผชิญกับความกดดันที่ต้องพยายามทุกวิถีทางที่จะต้องจับปลาเป็นปริมาณมาก และมีความเสี่ยงต่ออุบัติเหตุที่มักเกิดขึ้นได้เสมอจากเครื่องมือเครื่องใช้บนเรือ เช่น การถูกเพลลา เครื่องกว้านหนีบมือ การถูกเชือกกว้านรัด เป็นต้น ซึ่งบางรายบาดเจ็บเล็กน้อย บางรายแขนขาขาด และบางรายอาจถึงกับเสียชีวิต โดยอวัยวะที่ได้รับบาดเจ็บ

ที่พบบ่อย ได้แก่ มือ ขา ศีรษะ คอ และ แขน ลักษณะของการบาดเจ็บที่พบบ่อย ได้แก่ แผลเปิด กระดูกหัก เคล็ดขัดยอก และบาดแผลฟกช้ำ เป็นต้น⁷ และจากการศึกษาของ แจ่มจิตต์ นิศามณีพงษ์⁸ ระบุว่าชาวประมงตำบลแสมสาร จังหวัดชลบุรี มีการใช้ยาเพื่อการรักษาโรคในรอบปีที่ผ่านมาเรียงตามลำดับ ขณะอยู่บนบก ได้แก่ ยาแก้ปวดลดไข้ ยาปฏิชีวนะ ยาแก้อาเจียน ยาแก้โรคกระเพาะ และยาชุดแก้ยอก กลุ่มตัวอย่างจะได้รับยาเหล่านี้จากร้านขายยา ยกเว้นยาปฏิชีวนะ ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับจากคลินิก และมีการใช้เครื่องดัดงูกำลังด้วย

เช่นเดียวกับการศึกษาของต่างประเทศเกี่ยวกับการเจ็บป่วยและการบาดเจ็บของลูกเรือประมง Kaerlev et al⁹ ศึกษาในกลุ่มมกลาสี และชาวประมงประเทศเดนมาร์คพบว่า มีการบาดเจ็บ โครงร่างกล้ามเนื้อมากที่สุด Ehara et al¹⁰ ศึกษาแนวโน้มของการเกิดโรคในกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพทางทะเลในช่วงระยะเวลา 15 ปีที่ผ่านมาพบว่า ในกลุ่มเรือประมงมีสัดส่วนการป่วยเรียงตามลำดับ ได้แก่ โรคระบบทางเดินอาหาร (ร้อยละ 35.9) รองลงมาเป็นโรคเกี่ยวกับการบาดเจ็บของกระดูกและกล้ามเนื้อ (ร้อยละ 22.6) และโรคเกี่ยวกับระบบการไหลเวียน (ร้อยละ 10.8)

โรคระบบทางเดินหายใจและเนื้องอก สาเหตุของการป่วยในโรคระบบทางเดินอาหาร และระบบการไหลเวียน ได้แก่ การสูบบุหรี่ และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่วนสาเหตุของการบาดเจ็บกล้ามเนื้อเนื้อมาจากท่าทางที่ไม่ถูกต้อง ระหว่างการทำงาน โรคระบบทางเดินอาหารมักพบในกลุ่มลูกจ้างเรือประมง ส่วนโรคระบบไหลเวียนพบมากในกลุ่มหัวหน้าเรือ และ Robert, Rodgers & Williams¹¹ ศึกษาอัตราการตายในกลุ่มลูกจ้างชาวประมงในอุตสาหกรรมประมงประเทศอังกฤษ ในระหว่างปี ค.ศ.1948 ถึง 2005 พบว่า มีอัตราการตายด้วยโรคระบบการไหลเวียน โดยเฉพาะโรคหัวใจขาดเลือด ระบบทางเดินอาหารและโรคระบบทางเดินหายใจ โดยเฉพาะโรคปอดอักเสบ โดยพบในเรือประมงที่เดินทางไกล ความเสี่ยงที่พบได้แก่ วิถีชีวิต ความเครียด และการพักผ่อน

ปัจจุบันมีการศึกษาภาวะสุขภาพและพฤติกรรมป้องกันสุขภาพในคนทำงานเป็นจำนวนมาก การศึกษาส่วนใหญ่ศึกษาถึงปัญหาสุขภาพที่พบบ่อย และพฤติกรรมป้องกันสุขภาพบางประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเท่านั้น เช่น พฤติกรรมป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน พฤติกรรมการใช้ยา เป็นต้น ซึ่งอาจไม่ครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวข้องกับภาวะสุขภาพ และพฤติกรรมปกป้องสุขภาพของคนทำงานดังกล่าวข้างต้น โดยเฉพาะกลุ่มชาวประมงที่มีความเสี่ยงสูงต่อการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงาน เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีโอกาสสัมผัสกับปัจจัยคุกคามทั้งจากสภาพแวดล้อมในการทำงาน และสภาพการทำงาน ประกอบกับเพื่อสนองตอบนโยบายของกรมแพทยทหารเรือเกี่ยวกับการบริการทางการแพทย์ทางทะเลหรือเวชศาสตร์

ทางทะเล¹² ซึ่งชาวประมงเป็นผู้ประกอบอาชีพทางทะเล และเป็นกลุ่มเป้าหมายหนึ่งของการให้บริการ อีกทั้งผู้วิจัยเป็นผู้จัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการพยาบาลเวชศาสตร์ทางทะเล จึงเห็นความสำคัญที่ต้องศึกษาภาวะสุขภาพและพฤติกรรมปกป้องสุขภาพของชาวประมงเพื่อนำผลการศึกษาที่ได้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างเสริมสุขภาพ และลดภาวะเสี่ยงด้านพฤติกรรมสุขภาพ เพื่อให้ชาวประมงมีภาวะสุขภาพที่ดี และก่อให้เกิดความปลอดภัยในการทำงาน ตลอดจนใช้ในการบูรณาการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนพยาบาลให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาภาวะสุขภาพและพฤติกรรมปกป้องสุขภาพของชาวประมง จังหวัดสมุทรสาคร

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ได้ประยุกต์แนวคิดทางด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยกล่าวคือในบริบทการทำประมง ชาวประมงต้องสัมผัสปัจจัยคุกคามสุขภาพจากสภาพแวดล้อมในการทำงานและสภาพการทำงาน ที่อาจก่อให้เกิดการเบี่ยงเบนของภาวะสุขภาพ ซึ่งภาวะสุขภาพในบริบทของคนทำงาน ประกอบด้วย ภาวะสุขภาพทั่วไป และภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงจากการทำงานภาวะสุขภาพทั่วไป เป็นการรับรู้ความสามารถในการทำหน้าที่ของร่างกายและจิตใจของชาวประมง ครอบคลุมองค์ประกอบ 8 ประการตามแนวคิดของ Powell⁴ และภาวะสุขภาพตาม

ความเสี่ยงจากการทำงาน เป็นสภาพของร่างกายและจิตใจที่ปราศจากอาการ หรือความเจ็บป่วย อันเนื่องจากการสัมผัสปัจจัยคุกคามสุขภาพในสภาพแวดล้อมของการทำประมง และสภาพการทำงาน ได้แก่ ปัจจัยคุกคามด้าน กายภาพ ด้านเคมี ด้านชีวภาพ และด้านการยศาสตร์ ทั้งนี้พฤติกรรมปกป้องสุขภาพของชาวประมงจะสามารถช่วยลดผลกระทบต่อการเบี่ยงเบนสุขภาพ ป้องกันการเกิดการเจ็บป่วย หรือบาดเจ็บจากสภาพแวดล้อมในการทำงานและสภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย พฤติกรรมปกป้องสุขภาพตามแนวคิดของ Blix⁵ ประกอบด้วยพฤติกรรมสุขภาพทั่วไป และพฤติกรรมปกป้องสุขภาพจากการทำงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นชาวประมงทั้งที่เป็นคนไทยและแรงงานต่างด้าว ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของตำบลบางหญ้าแพรกและตำบลท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งทั้งสองตำบลเป็นพื้นที่ที่ประชาชนประกอบอาชีพประมงเป็นส่วนใหญ่ เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (convenience sampling) โดยเป็นชาวประมงทั้งที่เป็นคนไทยและแรงงานต่างด้าว (สัมภาษณ์โดยใช้ล่ามที่เป็นอาสาสมัครในพื้นที่) ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของตำบลบางหญ้าแพรกและตำบลท่าจีน และยินยอมตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 209 คน

==== เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย =====

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วยข้อมูล 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล และการประกอบอาชีพ ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ สัญชาติ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ โรคประจำตัว จำนวนวันที่ออกทะเลโดยเฉลี่ย การพักผ่อนนอนหลับ และระยะเวลาที่ประกอบอาชีพประมง

ส่วนที่ 2 ภาวะสุขภาพของชาวประมง ประกอบด้วย การประเมินภาวะสุขภาพทั่วไปและภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงจากการทำงาน ดังนี้

2.1 แบบประเมินภาวะสุขภาพทั่วไป ประเมินโดยใช้แบบสัมภาษณ์ของกิตติ จิระรัตโพธิ์ชัย และคณะ¹³ ซึ่งแปลมาจากแบบสำรวจภาวะสุขภาพแบบย่อ ฉบับที่ 2 (SF-36 V2) ปี ค.ศ.1996 ของระบบประกันสุขภาพในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยใช้เทคนิคการแปลย้อนกลับ ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 36 ข้อ มี 2 องค์ประกอบหลักคือ ด้านร่างกาย และด้านจิตใจ

2.1.1 องค์ประกอบด้านร่างกาย มีข้อคำถาม 22 ข้อ ประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ **1) การทำหน้าที่ของร่างกาย** ลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ได้แก่ ลดลงมาก (0 คะแนน) ลดลงเล็กน้อย (50 คะแนน) และไม่ลดลงเลย (100 คะแนน) **2) บทบาททางกาย** และ **3) สุขภาพทั่วไป** เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ ตลอดเวลา ส่วนใหญ่ บางเวลา ส่วนน้อย และไม่ใช่ หรือ ดีเยี่ยม ดีมาก ดีปานกลาง และไม่ดี/แย่มาก หรือ ถูกต้องที่สุด ส่วนใหญ่ถูกต้อง ไม่ทราบ ส่วนใหญ่ไม่ถูกต้อง และไม่ถูกต้อง เกณฑ์การให้คะแนน คะแนนเต็มทั้งหมดเป็น 100 คะแนน คือ 0, 25, 50, 75, 100

และ 0, 25, 60, 85, 100 และ **4) ความเจ็บปวดของร่างกาย** เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ คือ ไม่ปวดเลย ปวดน้อยมาก ปวดน้อย ปวดปานกลาง ปวดรุนแรง และปวดรุนแรงมาก เกณฑ์การให้คะแนน คะแนนเต็มทั้งหมดเป็น 100 คะแนน คือ 0, 20, 40, 60, 80, 100

2.1.2 องค์ประกอบด้านจิตใจ มีข้อคำถามจำนวน 14 ข้อ ประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ ความมีพลัง หน้าที่ทางสังคม บทบาททางอารมณ์ และสุขภาพจิต ลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ ตลอดเวลา ส่วนใหญ่ บางเวลา ส่วนน้อย และไม่ใช่ หรือไม่รบกวนเลย รบกวนเล็กน้อย รบกวนปานกลาง รบกวนค่อนข้างมาก และรบกวนมาก

เกณฑ์การให้คะแนนภาวะสุขภาพทั่วไป โดยรวมและรายด้าน อ้างอิงเกณฑ์สุขภาพดีของแปซิฟิก¹⁴ โดยคะแนนภาวะสุขภาพรายด้านเริ่มจาก 0 ถึง 100 คะแนน ส่วนภาวะสุขภาพโดยรวม ปรับจากคะแนนของภาวะสุขภาพรายด้านทั้งหมดให้มีคะแนนเต็ม ทั้งหมดเป็น 100 คะแนน และเกณฑ์การแบ่งระดับภาวะสุขภาพในแต่ละด้านและโดยรวมใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง

2.2 แบบประเมินภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงจากการทำงาน เป็นการประเมินสุขภาพตามความเสี่ยงจากการสัมผัสปัจจัยคุกคามต่อสุขภาพที่ผู้วิจัยพัฒนาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 15 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นการรับรู้อาการหรือความเจ็บป่วยที่อาจเกี่ยวข้องกับการสัมผัสปัจจัยคุกคามต่อสุขภาพจากการทำงานทุกขั้นตอนของการทำประมงในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา คือ มีหรือไม่มีอาการ หรือความเจ็บป่วย

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการปกป้องสุขภาพของชาวประมง ประกอบด้วย การประเมินพฤติกรรม 2 ด้าน ได้แก่ พฤติกรรมสุขภาพทั่วไป และ พฤติกรรมปกป้องสุขภาพจากการทำงาน พฤติกรรมสุขภาพทั่วไป (16 ข้อ) ประกอบด้วย การบริโภคอาหาร (6 ข้อ) การออกกำลังกาย (3 ข้อ) การดูแลสุขภาพทั่วไป (2 ข้อ) และการไม่ใช้สารเสพติด (5 ข้อ) และพฤติกรรมการปกป้องสุขภาพจากการทำงาน (27 ข้อ) ประกอบด้วย การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล (10 ข้อ) การป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน (12 ข้อ) การจัดสภาพแวดล้อมในการทำงาน (5 ข้อ) ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ คือ ไม่เคยทำ ทำบางครั้ง และทำเป็นประจำ

การแปลผลความหมายของคะแนนเฉลี่ยของภาวะสุขภาพและพฤติกรรมการปกป้องสุขภาพ ใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน โดยใช้เกณฑ์ $\bar{X} \pm 1SD$ เป็นตัวแบ่งในการกำหนดช่วงคะแนน 3 ระดับ คือ ภาวะสุขภาพ/พฤติกรรมการปกป้องสุขภาพระดับสูง ($\bar{X} + 1SD$) ระดับปานกลาง ($\bar{X} \pm 1SD$) และระดับต่ำ ($\bar{X} - 1SD$)

การตรวจสอบ

คุณภาพเครื่องมือ

1. การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงเนื้อหา และภาษาของการสัมภาษณ์
2. การตรวจสอบความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์ในส่วนของคุณภาพสุขภาพและพฤติกรรมการปกป้องสุขภาพ คำนวณหาความสอดคล้องภายในของแบบสัมภาษณ์ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ดังนี้

- 1) แบบประเมินภาวะสุขภาพทั่วไป เท่ากับ 0.85
- 2) แบบประเมินภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงจากการทำงานเท่ากับ 0.75 และ
- 3) แบบประเมินพฤติกรรมการปกป้องสุขภาพเท่ากับ 0.70

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยเข้าไปศึกษาพื้นที่ สํารวจสภาพแวดล้อมในการทำงาน และสภาพการทำงานของชาวประมง โดยประสานงานกับสาธารณสุขจังหวัดและสถานีอนามัยในพื้นที่
2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการศึกษาจากกรมแพทยทหารเรือถึงนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดสมุทรสาคร สาธารณสุขอำเภอเมืองสมุทรสาคร หัวหน้าสถานีอนามัยตำบลท่าจีน และสถานีอนามัยบางหญ้าแพรก เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีอนามัยตำบลท่าจีน และสถานีอนามัยบางหญ้าแพรก รวมทั้งนัดหมายวันเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับสถานีอนามัยในพื้นที่
3. ดำเนินการสัมภาษณ์ชาวประมง โดยให้อาสาสมัครสาธารณสุขและล่าม เป็นผู้พาออกไปแนะนำให้รู้จัก ผู้วิจัยทำการชี้แจงวัตถุประสงค์และขั้นตอนของการรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งขอความร่วมมือ โดยแจ้งสิทธิในการตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัยและบอกเลิกการเข้าร่วมวิจัยได้ตลอดเวลา โดยไม่เกิดผลเสียหายต่อกลุ่มตัวอย่าง การนำเสนอผลการวิจัยจะนำเสนอในภาพรวม
4. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลและการประกอบอาชีพประมง

กลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 209 คน ประกอบด้วยแรงงานไทย 79 คน และ แรงงานต่างด้าว 130 คน เป็นชาวพม่า 116 คน ลาว 4 คน และ เขมร 10 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 97.6) มีอายุอยู่ในช่วง 20-29 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 32.06) อายุเฉลี่ย 32.51 ปี มีสถานภาพสมรสคู่อยู่ร่วมกัน (ร้อยละ 47.37) ส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 96.65) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนโดยรวม อยู่ในช่วง 5,001-10,000 บาท มากที่สุด (ร้อยละ 43.54) มีระยะเวลาประกอบอาชีพประมง อยู่ในช่วง 1-5 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 38.27) ส่วนใหญ่เป็นลูกเรือ (ร้อยละ 86.60) ระยะเวลาการทำงานบนเรือ ประมาณ 5-8 ชั่วโมงต่อวัน มากที่สุด (ร้อยละ 31.40) และทำงาน 7 วันต่อสัปดาห์ มากที่สุด (ร้อยละ 62.98) มีการพักผ่อนนอนหลับไม่เป็นเวลา (ร้อยละ 76.08) ไม่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานและการดำน้ำ (ร้อยละ 56.94 และ 59.81ตามลำดับ) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล และการประกอบอาชีพประมง

ข้อมูล	แรงงานไทย (79 คน)		แรงงานต่างด้าว (130 คน)		รวม (209 คน)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ						
ชาย	79	37.80	125	59.81	204	97.61
หญิง	0	0.00	5	2.39	5	2.39
อายุ (ปี) min-max =13-66 mean= 32.51 SD=12.12 median= 30.00						
<20	5	2.39	30	14.35	35	16.74
20-29	6	2.87	61	29.19	67	32.06
30-39	23	11.00	26	12.44	49	23.44
40-49	24	11.48	11	5.26	35	16.74
50-59	14	6.71	2	0.96	16	7.67
≥60	7	3.35	0	0.00	7	3.35

ข้อมูล	แรงงานไทย (79 คน)		แรงงานต่างด้าว (130 คน)		รวม (209 คน)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพสมรส						
คู่อยู่ร่วมกัน	54	25.84	45	21.53	99	47.37
คู่แยกกันอยู่	5	2.39	12	5.74	17	8.13
โสด	18	8.61	71	33.97	89	42.58
หม้าย หย่า	1	0.48	2	0.96	3	1.44
หม้าย ตาย	1	0.48	0	0.00	1	0.48
ศาสนา						
พุทธ	77	36.84	125	59.81	202	96.65
คริสต์	1	0.48	0	0.00	1	0.48
อิสลาม	1	0.48	3	1.43	4	1.91
อื่นๆ	0	0.00	2	0.96	2	0.96
ระดับการศึกษา (สัญชาติไทย)						
ไม่ได้เรียน อ่านออกเขียนได้	3	3.80	-	-	-	-
ประถมศึกษา	63	79.75	-	-	-	-
มัธยมศึกษาตอนต้น	6	7.60	-	-	-	-
มัธยมศึกษาตอนปลาย	2	2.53	-	-	-	-
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	4	5.06	-	-	-	-
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	1	1.26	-	-	-	-
เฉพาะแรงงานต่างด้าว						
อ่านและเขียนภาษาไทยไม่ได้	-	-	110	84.62	-	-
อ่านได้บ้างแต่เขียน						
ภาษาไทยไม่ได้	-	-	17	13.07	-	-
เขียนได้บ้าง แต่อ่านไม่ได้	-	-	3	2.31	-	-

ข้อมูล	แรงงานไทย (79 คน)		แรงงานต่างด้าว (130 คน)		รวม (209 คน)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รายได้เฉลี่ย/เดือน (บาท)	min-max = 3,000-2,000,000 mean = 22,796.41 median = 6,000.00					
< 5000	13	6.22	68	32.53	81	38.75
5,001-10,000	35	16.75	56	26.79	91	43.54
10,001-15,000	14	6.70	3	1.44	17	8.14
15,001-20,000	7	3.35	3	1.44	10	4.79
>20,000	10	4.78	0	0.00	10	4.78
ระยะเวลาการประกอบอาชีพ (ปี)						
min-max = 1 เดือน-50 ปี mean = 10.93 SD = 12.34 median = 5.00						
< 1	2	0.96	35	16.75	37	17.71
1-5	11	5.26	69	33.01	80	38.27
6-10	7	3.35	20	9.57	27	12.92
11-15	3	1.43	4	1.91	7	3.35
16-20	12	5.74	0	0.00	12	5.74
21-25	9	4.31	2	0.96	11	5.27
26-30	21	10.05	0	0.00	21	10.05
31-35	5	2.39	0	0.00	5	2.39
36-40	5	2.39	0	0.00	5	2.39
>41	2	0.96	0	0.00	37	17.71
ตำแหน่งการทำงานบนเรือ						
เจ้าของเรือ	8	3.83	0	0.00	8	3.83
ได้กั๊ง	15	7.18	5	2.39	20	9.57
ลูกเรือ	56	26.79	125	59.81	180	86.60
ระยะเวลาการทำงานบนเรือ (ชั่วโมง/วัน) min-max = 2-24 mean = 11.65 SD=5.07						
<4	3	1.45	3	1.45	6	2.90
5-8	23	11.11	42	20.29	65	31.40
9-12	28	13.53	36	17.39	64	30.92
13-16	13	6.28	16	7.73	29	14.01
17-20	8	3.86	25	12.08	33	15.94
21-24	2	0.97	8	3.86	10	4.83

ข้อมูล	แรงงานไทย (79 คน)		แรงงานต่างด้าว (130 คน)		รวม (209 คน)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระยะเวลาการทำงานบนเรือ (วัน/สัปดาห์) min-max = 2-7 mean = 6.42 SD = .91						
1-2	0	0.00	1	0.77	1	0.48
3-4	5	6.41	4	3.08	9	4.33
5-6	16	20.51	51	39.23	67	32.21
7	57	73.08	74	56.92	131	62.98
การพักผ่อน						
พักผ่อนเป็นเวลา	23	11.00	27	12.92	50	23.92
พักผ่อนไม่เป็นเวลา	56	26.80	103	49.28	159	76.08
การได้รับความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน						
เคยได้รับ	27	34.18	63	48.46	90	43.06
ไม่เคยได้รับ	52	65.82	67	51.54	119	56.94
ความรู้เกี่ยวกับการดำน้ำ						
เคยได้รับ	16	20.25	24	18.46	40	19.14
ไม่เคยได้รับ	58	73.42	67	51.54	125	59.81
ไม่เคยดำน้ำ	5	6.33	39	30.00	44	21.05
รวม	79	37.80	130	62.20	209	100.00

ส่วนที่ 2 ภาวะสุขภาพของชาวประมง

2.1 ภาวะสุขภาพทั่วไป กลุ่มตัวอย่างมีค่าดัชนีมวลกายอยู่ในเกณฑ์ปกติ (ร้อยละ 49.76) ดัชนีมวลกายเกินเกณฑ์ขึ้นไป (ร้อยละ 44.50) มีการเจ็บป่วยจากอุบัติเหตุมากที่สุด (ร้อยละ 50.00) รองลงมาเจ็บป่วยด้วยโรคหอบหืดและไวรัสตับอักเสบบี (ร้อยละ 11.36 เท่ากัน) ภาวะสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 71.29) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของภาวะสุขภาพรายด้านได้แก่ ด้านร่างกายและด้านจิตใจพบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 72.25 และ 72.73 ตามลำดับ มีภาวะสุขภาพทั้ง 2 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 ภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงจากการทำงาน การรับรู้ภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงจากการทำงานอาชีพประมงเกี่ยวกับอาการความเจ็บป่วย และการบาดเจ็บในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ ปวดข้อ มากที่สุด (ร้อยละ 76.56) รองลงมาได้แก่ ไอ จาม คัดจมูก น้ำมูกไหล (ร้อยละ 59.81) เมื่อแยกพิจารณา เป็นชาวประมงแรงงานไทย และแรงงานต่างด้าว พบว่า ชาวประมงแรงงานไทย และแรงงานต่างด้าว มีอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ ปวดข้อมากที่สุดเช่นกัน (ร้อยละ 82.28 และ 73.08 ตามลำดับ) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงจากการทำงานในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา

อาการ/ ความเจ็บป่วย	แรงงานไทย (79 คน)				แรงงานต่างด้าว (130 คน)				รวม (209 คน)			
	มี		ไม่มี		มี		ไม่มี		มี		ไม่มี	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1. มีเสียงดังในหู	36	45.57	43	54.43	32	24.62	98	75.38	68	32.54	141	67.46
2. ระคายเคืองตา	48	60.76	31	39.24	25	19.23	105	80.77	73	34.93	136	65.07
3. เจ็บ ชา นิ้วมือ												
มือ แขน ชา	49	62.02	30	37.97	36	27.69	94	72.30	85	40.67	124	59.33
4. ไอจามคัดจมูก	55	69.62	24	30.38	70	53.85	60	46.15	125	59.81	84	40.19
5. ปวดศีรษะ	27	34.18	52	65.82	60	46.15	70	53.85	87	41.63	122	58.37
6. เหนื่อยง่าย												
แน่นหน้าอก	26	32.91	53	67.09	29	22.31	101	77.69	55	26.32	154	73.68
7. ผื่นคัน ผื่นแพ้												
ตามผิวหนัง	21	28.58	58	73.42	22	16.92	108	83.08	43	20.57	166	79.43
8. ผิวหนังบริเวณ												
แขนแห้ง/แตกเป็นแผล	14	17.72	65	82.28	18	13.85	112	86.15	32	15.31	177	84.69
9. ปวดเมื่อย												
กล้ามเนื้อ/ข้อ	65	82.28	14	17.72	95	73.08	35	26.92	160	76.56	49	23.44
10. ถูกไฟฟ้าช็อต	14	17.72	65	82.28	16	12.31	114	87.69	30	14.35	179	85.65
11. ถูกพิษ (จากสัตว์น้ำ, พิษ)	31	39.24	48	60.76	40	30.77	90	69.23	71	33.97	138	66.03
12. ถูกสัตว์ทะเล												
ทิ่มแทง	28	35.44	51	64.56	37	28.46	93	71.54	65	31.10	144	68.90
13. เกิดอุบัติเหตุ												
จากการดำน้ำ	10	12.66	69	87.34	16	12.31	114	87.69	26	12.44	183	87.56
14. ลื่นหกล้ม												
หรือสะดุด	28	35.44	51	64.56	35	26.92	95	73.08	63	30.14	146	69.86
15. ตกน้ำ	24	30.38	55	69.62	24	18.46	106	81.54	48	22.97	161	77.03

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมปกป้องสุขภาพ

พฤติกรรมปกป้องสุขภาพของกลุ่มตัวอย่างโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 69.38 และระดับสูง ร้อยละ 16.74 เมื่อพิจารณาพฤติกรรมปกป้องสุขภาพรายด้านคือ พฤติกรรมปกป้องสุขภาพทั่วไป และพฤติกรรมปกป้องสุขภาพจากการทำงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 76.56 และ 67.94 มีพฤติกรรมปกป้องสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงร้อยละ 11.96 และ 18.18 มีพฤติกรรมปกป้องสุขภาพอยู่ในระดับสูง

3.1 พฤติกรรมปกป้องสุขภาพทั่วไป พฤติกรรมปกป้องสุขภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.19 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .24 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ข้อ 16. ในกรณีที่ท่านมีเพศสัมพันธ์กับผู้ที่ไม่ใช่สามีหรือภรรยาของท่าน ท่านใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้ง ($\bar{X} = 2.86, SD = 1.22$) ข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 1. หลีกเลี่ยงอาหารที่มีไขมันสูง ($\bar{X} = 1.77, SD = .62$) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามพฤติกรรมปกป้องสุขภาพทั่วไป

พฤติกรรมปกป้องสุขภาพทั่วไป	แรงงานไทย (79 คน)			แรงงานต่างด้าว (130 คน)			รวม (209 คน)		
	\bar{X}	SD	แปลผล	\bar{X}	SD	แปลผล	\bar{X}	SD	แปลผล
1. หลีกเลี่ยงอาหารที่มีไขมันสูง	1.82	.62	ต่ำ	1.74	.63	ต่ำ	1.77	.62	ต่ำ
2. หลีกเลี่ยงอาหารรสจัด	1.86	.75	ต่ำ	1.81	.74	ต่ำ	1.83	.74	ต่ำ
3. รับประทานอาหารครบ 3 มื้อ	2.23	.68	ปานกลาง	2.36	.66	ปานกลาง	2.31	.67	ปานกลาง
4. รับประทานอาหารครบ 5 หมู่	2.28	.69	ปานกลาง	2.18	.63	ปานกลาง	2.21	.66	ปานกลาง
5. ดื่มน้ำอย่างน้อย 6 แก้วต่อวัน	2.51	.66	สูง	2.35	.64	ปานกลาง	2.41	.65	ปานกลาง
6. ล้างมือก่อนทานอาหาร	2.42	.63	ปานกลาง	2.29	.78	ปานกลาง	2.34	.73	ปานกลาง
7. เปลี่ยนอิริยาบถขณะทำงาน	2.53	.65	สูง	2.38	.67	ปานกลาง	2.44	.67	สูง
8. มีกิจกรรมเคลื่อนไหวขณะอยู่บ้าน	2.54	.69	สูง	2.41	.64	ปานกลาง	2.46	.66	สูง
9. ทานยาแก้ปวด/ยานอนหลับ	1.90	.73	ต่ำ	1.74	.71	ต่ำ	1.80	.72	ต่ำ
10. ออกกำลังกายอย่างน้อย 3 ครั้ง/สัปดาห์	1.91	.75	ต่ำ	1.77	.71	ต่ำ	1.82	.73	ต่ำ
11. ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	1.92	.75	ต่ำ	1.93	.76	ปานกลาง	1.93	.75	ต่ำ

พฤติกรรมปกป้อง สุขภาพทั่วไป	แรงงานไทย (79 คน)			แรงงานต่างด้าว (130 คน)			รวม (209 คน)		
	\bar{X}	SD	แปลผล	\bar{X}	SD	แปลผล	\bar{X}	SD	แปลผล
12. ตื่นเช้า/กาแฟมากกว่า 2 แก้วต่อวัน	2.23	.85	ปานกลาง	2.18	.79	ปานกลาง	2.20	.81	ปานกลาง
13. ใช้ยาหรือเครื่องชูกำลัง	2.24	.75	ปานกลาง	2.26	.70	ปานกลาง	2.25	.72	ปานกลาง
14. สูดบุหรี่หรือใกล้ชิดผู้สูบบุหรี่	2.43	.76	สูง	2.55	.76	สูง	2.50	.73	สูง
15. ตรวจสุขภาพอย่างน้อย ปีละครั้ง	1.86	.85	ต่ำ	1.87	.92	ต่ำ	1.87	.89	ต่ำ
16. ในกรณีที่ท่านมีเพศสัมพันธ์ กับผู้ที่ไม่ใช่สามีหรือภรรยา ท่านใช้ถุงยางอนามัย	2.63	1.20	สูง	2.99	1.21	สูง	2.86	1.22	สูง
รวม	2.21	.21	ปานกลาง	2.18	.26	ปานกลาง	2.19	.24	ปานกลาง

3.2 พฤติกรรมปกป้องสุขภาพจากการทำงาน พฤติกรรมปกป้องสุขภาพจากการทำงานในด้านการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.58$, $SD = .32$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ข้อ 10. ทำความสะอาด อุปกรณ์หลังการใช้งาน ($\bar{X} = 2.25$, $SD = .82$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 8. การใช้สำลีอุดหู ($\bar{X} = 1.15$, $SD = .49$) พฤติกรรมปกป้องสุขภาพจากการทำงานในด้านการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.76$, $SD = .35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ย สูงที่สุดได้แก่ข้อ 8. การตรวจสอบสภาพเครื่องมือ/เครื่องจักรก่อนทำงาน ($\bar{X} = 2.12$, $SD = .84$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 1. การใช้ยาที่ทำให้ง่วงนอนก่อนทำงาน ($\bar{X} = 1.37$, $SD = .70$) พฤติกรรมปกป้องสุขภาพจากการทำงานในด้านการจัดสภาพแวดล้อมในการทำงาน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.48$, $SD = .50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ข้อ 3. ใช้เครื่องมือ/อุปกรณ์เหมาะสมกับงาน ($\bar{X} = 2.62$, $SD = .62$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 1. เก็บเครื่องมือ สารเคมี เป็นระเบียบ ($\bar{X} = 2.25$, $SD = .84$) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจำแนกตามพฤติกรรม
ปกป้องสุขภาพจากการทำงาน

พฤติกรรมปกป้อง สุขภาพจากการทำงาน	แรงงานไทย (79 คน)			แรงงานต่างด้าว (130 คน)			รวม (209 คน)		
	\bar{X}	SD	แปลผล	\bar{X}	SD	แปลผล	\bar{X}	SD	แปลผล
การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล									
1. ฝาปิดปาก/จมูก	1.71	.98	ปานกลาง	1.35	.70	ปานกลาง	1.48	.83	ปานกลาง
2. ถุงมือยาง	1.35	.68	ปานกลาง	1.78	.91	ปานกลาง	1.62	.85	ปานกลาง
3. ถุงมือผ้า	1.97	.93	สูง	1.82	.91	ปานกลาง	1.88	.92	ปานกลาง
4. แว่นตากันแดด	1.59	.85	ปานกลาง	1.29	.68	ปานกลาง	1.41	.76	ปานกลาง
5. ชุดป้องกันลำตัว	1.33	.67	ปานกลาง	1.38	.68	ปานกลาง	1.36	.68	ปานกลาง
6. รองเท้าพื้นยาง/หุ้มส้น	1.48	.76	ปานกลาง	1.68	.89	ปานกลาง	1.61	.85	ปานกลาง
7. ปลีอกอุดหู	1.25	.63	ปานกลาง	1.21	.59	ต่ำ	1.23	.61	ต่ำ
8. สำลีดอุดหู	1.06	.33	ต่ำ	1.20	.56	ต่ำ	1.15	.49	ต่ำ
9. ใช้อุปกรณ์ตามคำแนะนำ	1.83	.82	ปานกลาง	1.85	.78	ปานกลาง	1.84	.79	ปานกลาง
10. ทำความสะอาดอุปกรณ์ หลังการใช้งาน	2.35	.77	สูง	2.19	.85	สูง	2.25	.82	สูง
รวม	1.58	.34	ปานกลาง	1.58	.35	ปานกลาง	1.58	.32	ปานกลาง
การป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน									
1. ใ้ยาที่ทำให้ง่วงนอน ก่อนทำงาน	1.48	.76	ต่ำ	1.30	.65	ต่ำ	1.37	.70	ต่ำ
2. ดื่มเครื่องดื่มที่มี แอลกอฮอล์ก่อน/ ขณะทำงาน	1.29	.51	ต่ำ	1.48	.74	ปานกลาง	1.41	.67	ปานกลาง
3. ทำงานขณะมีอาการ อ่อนเพลีย /ไม่สบาย	1.75	.52	ปานกลาง	1.69	.58	ปานกลาง	1.71	.55	ปานกลาง
4. ทำงานอย่างเร่งรีบ เพื่อให้เสร็จทันเวลา	2.08	.71	ปานกลาง	2.07	.74	ปานกลาง	2.07	.73	ปานกลาง
5. ซ่อม/ ตรวจสอบความ ผิดปกติขณะเครื่องจักร ทำงาน	2.20	.78	สูง	1.89	.79	ปานกลาง	2.02	.80	ปานกลาง
6. ใช้เครื่องมือที่ชำรุด	1.61	.79	ปานกลาง	1.36	.58	ปานกลาง	1.45	.68	ปานกลาง

พฤติกรรมปกป้อง สุขภาพจากการทำงาน	แรงงานไทย (79 คน)			แรงงานต่างด้าว (130 คน)			รวม (209 คน)		
	\bar{X}	SD	แปลผล	\bar{X}	SD	แปลผล	\bar{X}	SD	แปลผล
7. ทำงานกับเครื่องจักรที่ ไม่มีอุปกรณ์ป้องกัน อันตราย	1.62	.74	ปานกลาง	1.53	.72	ปานกลาง	1.56	.72	ปานกลาง
8. ตรวจสอบสภาพเครื่องมือ /เครื่องจักรก่อนทำงาน	2.19	.85	สูง	2.08	.84	สูง	2.12	.84	สูง
9. ตรวจสอบสายไฟฟ้า สายดิน ก่อนใช้อุปกรณ์ ไฟฟ้า เครื่องจักร	2.32	.81	สูง	1.82	.83	ปานกลาง	2.01	.85	ปานกลาง
10. แต่งกายรัดกุม ขณะทำงาน	2.16	.79	สูง	1.85	.81	ปานกลาง	1.97	.82	ปานกลาง
11. ใช้เครื่องทุ่นแรงเมื่อ เคลื่อนย้ายของหนัก	1.96	.87	ปานกลาง	1.88	.81	ปานกลาง	1.91	.83	ปานกลาง
12. มีการฝึกซ้อมป้องกัน สาธารณภัยหรือ ภัยพิบัติทางทะเล	1.47	.76	ต่ำ	1.47	.69	ปานกลาง	1.47	.72	ปานกลาง
รวม	1.85	.28	ปานกลาง	1.70	.37	ปานกลาง	1.76	.35	ปานกลาง
การจัดสภาพแวดล้อมในการทำงาน									
1. เก็บเครื่องมือ สารเคมี เป็นระเบียบ	2.25	.87	ปานกลาง	2.25	.82	ปานกลาง	2.25	.84	ปานกลาง
2. ทำความสะอาดที่ทำงาน	2.63	.62	สูง	2.51	.69	ปานกลาง	2.56	.67	ปานกลาง
3. ใช้เครื่องมือเหมาะ กับงาน	2.80	.46	สูง	2.51	.68	ปานกลาง	2.62	.62	ปานกลาง
4. บริเวณทำงานมีการ ระบายอากาศที่ดี	2.73	.55	สูง	2.51	.66	ปานกลาง	2.59	.63	ปานกลาง
5. สถานที่ทำงานมีการ ป้องกันอัคคีภัย	2.76	.49	สูง	2.16	.83	ปานกลาง	2.39	.78	ปานกลาง
รวม	2.63	.37	ปานกลาง	2.39	.54	ปานกลาง	2.48	.50	ปานกลาง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะสุขภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างทั้งโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง การรับรู้ภาวะสุขภาพของกลุ่มตัวอย่างมีความสำคัญ เพราะมีผลต่อการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพทั้งการป้องกัน และการสร้างเสริมสุขภาพของบุคคล เพื่อไม่ให้เกิดโรคหรือความเจ็บป่วย¹ การที่กลุ่มตัวอย่างของการศึกษาคั้งนี้รับรู้ภาวะสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางด้วยสัดส่วนที่สูงสุด ส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากอายุ โรคประจำตัว และดัชนีมวลกาย อายุเป็นปัจจัยด้านชีวภาพที่สำคัญปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อภาวะสุขภาพ ในเชิงทฤษฎีพลจะกำลังในการทำงานและความกระฉับกระเฉงของบุคคลจะเริ่มลดลงภายหลังอายุ 30 ปี และบุคคลที่มีอายุ 30-60 ปี ร่างกายมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางเสื่อมลง ร้อยละ 10¹⁵ การเปลี่ยนแปลงในทางเสื่อมดังกล่าว จึงอาจส่งผลต่อการรับรู้ภาวะสุขภาพ โดยเฉพาะการศึกษาคั้งนี้กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 51.19 มีอายุอยู่ในช่วง 30-66 ปี (อายุเฉลี่ย 32.51 ปี) ส่วนการเจ็บป่วย/โรคประจำตัวจากการศึกษากลุ่มตัวอย่างมีการเจ็บป่วยด้วยอุบัติเหตุร้อยละ 50.00 โรคหอบหืดและโรคไวรัสตับอักเสบบีร้อยละ 11.36 เท่ากัน โรคกระเพาะอาหารอักเสบร้อยละ 9.09 โรคเบาหวาน และโรคความดันโลหิตสูงร้อยละ 6.82 เท่ากัน และโรคหัวใจร้อยละ 4.55 โรคประจำตัวหรือภาวะเจ็บป่วย ถือเป็นดัชนีชี้วัดสุขภาพที่สำคัญตามทัศนะทางด้านชีวการแพทย์ ที่เน้นความเป็นปกติปราศจาก โรคหรือความเจ็บป่วยนอกเหนือจากอัตราตาย¹⁶ นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 23.92 และ 20.58 มีค่าดัชนีมวลกายเกินกว่าเกณฑ์ปกติและอ้วน ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงอาจส่งผลต่อ

การรับรู้ภาวะสุขภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างชาวประมงทั้งแรงงานไทย และแรงงานต่างด้าว มีอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ ปวดข้อมากที่สุด อาการปวดทางระบบโครงร่างและกล้ามเนื้อดังกล่าว เป็นปัญหาสุขภาพที่สำคัญด้านอาชีวอนามัยพบมากในกลุ่มคนทำงานโดยทั่วไป¹⁵ โดยเฉพาะในชาวประมงทะเลซึ่งมีลักษณะการทำงานบนเรือที่ค่อนข้างหนัก โดยงานบนเรือได้แก่ การวางอวน การลากอวน การทำความสะอาดเรือ การดำน้ำเพื่อแกะอวน และการขนปลาในการขนปลานั้นลูกเรือต้องลำเลียงปลาขึ้นบรรจุอยู่ในลังไม้ หรือตะกร้าพลาสติกขนาดหนักประมาณ 50 กิโลกรัม¹⁶ ซึ่งการทำงานด้วยท่าทางที่ไม่เหมาะสมการยกหรือเคลื่อนย้ายของหนักส่งผลให้ข้อต่อ เอ็นและกล้ามเนื้อเกิดการตึงตัวและเมื่อยล้าตามมา⁴ ในการศึกษาคั้งนี้กลุ่มตัวอย่างมีชั่วโมงทำงานมากกว่า 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ โดยกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 65.70 ทำงานมากกว่า 8 ชั่วโมงต่อวัน รวมทั้งร้อยละ 62.98 ทำงาน 7 วันต่อสัปดาห์ ระยะเวลาทำงานที่ยาวนานอาจทำให้กล้ามเนื้อเกิดความตึงเครียด และเมื่อยล้า ส่งผลให้เกิดความผิดปกติ หรือการบาดเจ็บของระบบโครงร่างและกล้ามเนื้อ¹⁷ อีกทั้งยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าดัชนีมวลกายสูงกว่าเกณฑ์ปกติ ร้อยละ 44.50 ค่าดัชนีมวลกายเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการเกิดความผิดปกติหรือการบาดเจ็บของระบบโครงร่างและกล้ามเนื้อเนื่องจากน้ำหนักที่เพิ่มขึ้น จะเพิ่มแรงกดต่อข้อต่อกระดูก เอ็นและกล้ามเนื้อ ทำให้เกิดการบาดเจ็บดังกล่าวได้¹⁸ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการออกกำลังกายอย่างน้อย 3 ครั้งต่อสัปดาห์อยู่ในระดับต่ำ การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอทำให้ข้อต่อ กระดูก เอ็น และกล้ามเนื้อแข็งแรง

และยืดหยุ่น สามารถทนต่อแรงกดที่มากกระทำต่อข้อต่อ กระดูก เอ็นและกล้ามเนื้อได้มากขึ้น ช่วยลดการบาดเจ็บของระบบโครงร่างและกล้ามเนื้อจากการทำงาน¹⁹ ซึ่งนอกจากปัจจัยคุกคามด้านการยศาสตร์ที่มีผลกระทบต่อการทำงานของโครงร่างกระดูกและกล้ามเนื้อที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ในการประกอบอาชีพประมงนั้น ขั้นตอนการทำงานอาจต้องมีการดำน้ำเพื่อกู้วน ประกอบกับการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 59.81 ไม่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับการดำน้ำ ซึ่งการดำน้ำเกี่ยวข้องกับการลดความดันผลกระทบจากการลด ความกดดันอย่างรวดเร็ว เช่น การกลับขึ้นสู่ผิวน้ำ อาจทำให้ถุงลมปอดบางส่วนฉีกขาด ทำให้อากาศคั่งในเยื่อหุ้มปอดเกิดฟองอากาศอุดตันในหลอดเลือด ซึ่งอาจไหลเวียนไปสู่อวัยวะ สมอง ความรุนแรงของอันตรายอาจมีได้ตั้งแต่อาการไอ ปวดกล้ามเนื้อและข้อต่อ⁷

พฤติกรรมปกป้องสุขภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ “เมื่อมีเพศสัมพันธ์กับผู้ที่ไม่ใช่สามีหรือภรรยา ท่านใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้ง” ซึ่งการวิจัยในอดีตที่ผ่านมาที่กล่าวถึง ชาวประมงกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และโรคเอดส์ว่า เมื่อเรือเข้าฝั่งแล้วลูกเรือมักไปเที่ยวผู้หญิงโสเภณีโดยขาดการป้องกันตัว และติดโรคจากการมีเพศสัมพันธ์ ดังนั้น เมื่อออกเรือทุกครั้งลูกเรือต้องเตรียมยารักษาโรคไปด้วย เช่น กานาทีซิมัยซิน ฮีโรมัยซิน ออริโอมัยซิน ถ้าเกิดมีอาการในเรือจะได้หยิบฉวยมากินได้ทันที ยาเหล่านี้ซื้อจากร้านขายยา จะกินเมื่อมีอาการปัสสาวะขัด เจ็บแสบ วิธีชีวิตของชาวประมงทำให้ลูกเรือประมงไม่ตระหนักรู้ หรือหวาดกลัวต่อการติดเชื้อเอดส์ไม่ว่าจะจากการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย หรือการติดสารเสพติด อาจเนื่องจากการ

ขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการป้องกันที่ดีพอ เพราะภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเนื่องจากใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่ในท้องทะเล และเมื่อลูกเรือประมงไปเที่ยวผู้หญิงอาชีพพิเศษ จะเป็นผู้ใส่ถุงยางอนามัยให้^{16,20} ซึ่งข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับรายงานสถิติของจำนวนผู้ติดเชื้อเอดส์ในกลุ่มอาชีพประมง ที่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องจากรายงานสถิติของสำนักกระบาตวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข²¹ เกี่ยวกับจำนวนผู้ป่วยเอดส์ จำแนกตามอาชีพ และเพศ ปี 2527-2554 พบว่า จำนวนผู้ป่วยเอดส์ในผู้ประกอบอาชีพประมง มีแนวโน้มลดลง จากสถิติผู้ป่วยเอดส์ในกลุ่มอาชีพประมงย้อนหลัง 3 ปี (พ.ศ. 2552-2554) เท่ากับ 47 คน 24 คน และ 5 คน ตามลำดับ ซึ่งอาจเนื่องจากในปัจจุบันมีการณรงค์เกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อเอดส์มากขึ้น มีการให้ข้อมูลข่าวสารด้วยภาษาที่เหมาะสมกับแรงงานต่างด้าว จึงทำให้ชาวประมงมีแนวโน้มของการใช้ถุงยางอนามัยมากขึ้น

ผลการศึกษาค้นพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมปกป้องสุขภาพจากการทำงานทั้งโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล การป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน และการจัดสภาพแวดล้อมในการทำงาน อยู่ในระดับปานกลาง และมีการใช้อุปกรณ์ป้องกันเสียงดัง ได้แก่ การใช้สำลีสูดหู การใช้ปลั๊กอุดหู อยู่ในระดับต่ำ นอกจากนี้ ชาวประมงที่เป็นกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้มีอาการเสียงดังในหู หูอื้อ/ได้ยินเสียงดังไม่ชัด ร้อยละ 32.54 สิ้นหกล้มหรือสะดุด ร้อยละ 30.14 ตกน้ำ ร้อยละ 22.97 ผลการศึกษาค้นพบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของหัตถกรหาญสมบุรณ์⁷ ที่ศึกษาพบว่า ชาวประมงมีการลง

ไปในทะเลโดยไม่ใช้อุปกรณ์ช่วยชีวิต และการไม่สวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ซึ่ง Geller²² ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่อาจมีผลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานประกอบด้วย 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยด้านบุคคล และปัจจัยด้านพฤติกรรม ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบไปด้วย เครื่องจักร อุปกรณ์ และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ปัจจัยด้านบุคคล ประกอบไปด้วยทัศนคติของบุคคล ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา เป็นต้น และปัจจัยด้านพฤติกรรม ประกอบด้วยการทำงานโดยไม่ใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล การใช้เครื่องจักร/อุปกรณ์ที่ไม่ถูกวิธี และการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบความปลอดภัยในการทำงาน ถึงแม้ว่าพฤติกรรมการใช้ อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล เพื่อป้องกันการได้รับอันตรายจากสิ่งคุกคามในการทำงานก็ตาม แต่กลุ่มตัวอย่างมีการใช้อุปกรณ์ ดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลางถึงต่ำ ซึ่งจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่า ที่ไม่ใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล เนื่องจากความไม่สะดวก รวมทั้งในเรื่องมีไม่เพียงพอ สอดคล้องกับเอกลักษณ์ หลุ่มชมแข²³ ได้วิเคราะห์เกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองแรงงาน ในอุตสาหกรรมประมงปี พ.ศ.2541 ว่าในปัจจุบันประเทศไทยได้ปรับปรุงกฎหมายคุ้มครองแรงงาน เพื่อครอบคลุมอุตสาหกรรมประมง โดยกำหนดให้ลูกเรือต้องได้รับการขึ้นทะเบียนแรงงาน การกำหนดอายุที่ห้ามจ้างทำงานบนเรือ รวมทั้งการควบคุมค่าแรงงาน แต่ยังไม่คุ้มครองถึงด้านอาชีพอนามัย และความปลอดภัยในการทำงานซึ่งถือว่าเป็นสวัสดิการในการทำงานอย่างหนึ่ง จึงอาจเป็นเหตุผลที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ ในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยสามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการจัดบริการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยตลอดจนการลดความเสี่ยงจากการทำงานของชาวประมงในด้านต่างๆ ดังนี้

1. การจัดบริการตรวจสุขภาพแก่ชาวประมง โดยเฉพาะการตรวจคัดกรองสุขภาพ (health screening) และการประเมินสุขภาพตามความเสี่ยง (health risk appraisal) ตามการสัมผัสปัจจัยคุกคามสุขภาพด้านการยศาสตร์และกายภาพ ได้แก่ การตรวจสมรรถภาพทางกาย สมรรถภาพการได้ยิน เป็นต้น

2. การจัดการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ และการสื่อสารความเสี่ยงด้านสุขภาพ จากการทำงาน รวมทั้งการให้ความรู้หรือการฝึกอบรมแก่คนงาน เกี่ยวกับอาการหรือความเจ็บป่วยที่อาจเกี่ยวเนื่องจากการสัมผัสปัจจัยคุกคามสุขภาพและการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุ จากการทำงาน

3. การจัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพและลดภาวะเสี่ยงในการทำงานสำหรับชาวประมง โดยการประสานความร่วมมือ ระหว่างชาวประมง เจ้าของสถานประกอบการ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นกับโรงพยาบาลที่รับผิดชอบงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในพื้นที่

4. จัดอบรมเกี่ยวกับการดำน้ำที่ปลอดภัย การกู้ชีพและการปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้กับชาวประมง

เอกสารอ้างอิง

1. Pender NJ, Murdaugh CL & Persons MA. Health promotion in nursing practice. (5th ed). Norwalk Connecticut: Appleton & Lange; 2006.
2. O'Donnell MP. Health promotion in the workplace. (3rd ed). USA: Delmar; 2002.
3. World Health Organization. (WHO). Promoting mental health. 2005. [Internet]. [cited 2012 August 18]. Available from: http://www.who.int/mental_health/evidence/MH_Promotion_Books.pdf.
4. Rogers B. Occupational and environmental health nursing: Concept and practice. (2nd ed.). Philadelphia: Saunders; 2003.
5. Blix A. Integrating occupational health protection and health promotion. AAOHN journal 1999; 47(4): 168-71.
6. จังหวัดสมุทรสาคร, สภาพเศรษฐกิจ. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 5 มกราคม 2555]. แหล่งที่มา: http://www.samutsakhon.go.th/data/data_1/data_35.htm.
7. หัสกร หาญสมบูรณ์. อุบัติการณ์ของการบาดเจ็บจากการทำงานที่ไม่ถึงแก่ชีวิตและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในชาวประมงทะเลประเภทที่ใช้เรือมีเครื่องยนต์ภายในเรือ และนำเรือมาเทียบท่าที่ทำเรือแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอาชีวเวชศาสตร์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2548.
8. แจ่มจิตต์ นิคามณีพงษ์. การใช้ยาของชาวประมงตำบลแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2540.
9. Kaerlev L. et al. Hospital contacts for injuries and musculoskeletal diseases among seamen and fishermen: A population-based cohort study. 2008. [Internet]. [cited 2011 February 8]. Available from: <http://www.biomedcentral.com/1471-2474/9/8/>.
10. Ehara M. et al. The tendency of diseases among seamen during the last fifteen years in Japan. Industrial Health 2006; 44: 155-160.
11. Robert SR, Rodgers SE & Williams JW. Mortality from disease among fishermen employed in the UK fishing industry from 1948 to 2005. [Internet]. Marit Health 2007; 58: 1-4.
12. กรมแพทย์ทหารเรือ. บทบาทเวชศาสตร์ทางทะเลกับสวัสดิภาพมนุษย์ชาติ. บันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ 29- 31 สิงหาคม 2549.
13. Jirattanaphochai K, Jung S, Sumananont C, & Saengnipanthkul S. Reliability of the medical outcomes study short-form survey version 2.0 (Thai version) for the evaluation of low back pain patients. J Med Assoc Thai 2005; 88(10): 1355-61.
14. Ware JE. SF-36 Health Survey Update. 2004. [Internet]. [cited 2008 February 20]. Available from: <http://www.SF-36.org/demos/.SF-36.v2html>.
15. ชื่นกมล สุขดี. ภาวะสุขภาพและพฤติกรรมปกป้องสุขภาพของคณงานผลิตเครื่องเรือนไม้ในอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม. [วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลอาชีวอนามัย]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2551.

16. เสาวภา พรสิริพงษ์ และพรทิพย์ อุศุภรัตน์. ชีวิตลูกเรือประมงอีสาน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: หจก.ภาพพิมพ์; 2535.
17. Health and Safety Executive (HSE). Toxic woods. 2003. [Internet]. [cited 2007 October 28]. Available from: <http://www.hse.gov.uk/pubns/wios30.pdf>.
18. Irving DB, Cook JL, Young MA & Menz HB. (2007). Obesity and phonated food type may increase the risk of chronic plantar heel pain: a matched case-control study (Electric version). *BioMed Central Musculoskeletal Disorders*, 8(41), doi:10.1186/147-247-8-41.
19. กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. การออกกำลังกายในกลุ่มเกษตรกร เรื่องดีดีที่ไม่ควรมองข้าม; 2552. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 24 มกราคม 2555]. แหล่งที่มา: <http://advisor.anamai.moph.go.th/news/080805html>.
20. ปรีศนา ภูรินทร์ และ เฉลิมศรี ตันติชัยวนิช. การศึกษาพฤติกรรมการเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มลูกเรือประมง เขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง; 2542. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 23 กรกฎาคม 2555]. แหล่งที่มา: <http://www.aidsstithai.org/researchs/view/1093>.
21. สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. จำนวนผู้ป่วยเอดส์จำแนกตามอาชีพและเพศ; 2554. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 23 กรกฎาคม 2555]. แหล่งที่มา: <http://social.nesdb.go.th/socialstat/statreport>.
22. Geller ES. *The psychology of safety handbook*. (2nd ed.). USA: Lewis Publishers; 2000.
23. เอกลักษณ์ หลุ่มชมเชย. ลูกเรือประมง ความท้าทายใหม่ภายใต้กฎหมายคุ้มครองแรงงาน. *ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการค้ามนุษย์มูลนิธิกระเจา*; 2554. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 23 กรกฎาคม 2555]. แหล่งที่มา: <http://www.notforsale.in.th>.